GENERALINIO ADVOKATO
M. POIARES MADURO IŠVADA,
pateikta 2009 m. vasario 19 d.[1]

1. Kadangi Sutartyje įtvirtinamas tik nacionalinės teisės aktų socialinės apsaugos srityje koordinavimas, nesiekiant jų visiškai suderinti, tarp jų gali likti neatitikimų. Taigi dėl teisės laisvai judėti įgyvendinimo kai kuriais atvejais darbuotojas gali atsidurti mažiau palankioje padėtyje ir tai nesudarys Sutarties pažeidimo. Vis dėlto, jei teisės laisvai judėti įgyvendinimas sukeltų valstybės narės teisės aktais užtikrinamų socialinių lengvatų praradimą, nebūtų pasiekti Sutarties tikslai. Ši byla yra geras tokio paradokso pavyzdys.

I — Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės

2. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismui buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp K. Leyman ir Belgijos socialinio draudimo įstaigos, *Institut National d'Assurance-Maladie* (toliau – INAMI). K. Leyman, turinti Belgijos pilietybę, nuo 1971 m. iki 2003 m. dirbo pagal darbo sutartį Belgijoje. 2003 m. rugpjūčio mėn. ji persikraustė į Liuksemburgą ir nuo to laiko jai taikoma Liuksemburgo socialinės apsaugos sistema. 2005 m. liepos 8 d. Liuksemburgo valdžios institucijos pripažino ją nedarbinga laikotarpiu nuo 2005 m. liepos 8 d. iki 2012 m. vasario 29 d., t. y. iki jos išėjimo į pensiją dienos. Todėl Liuksemburgo valdžios institucijos jai iš karto skyrė invalidumo pensiją, apskaičiuotą atsižvelgiant į socialinio draudimo laikotarpių, įgytų pagal jų taikomus teisės aktus, trukmę. Jos pensijos dydis – 322,83 euro per mėnesį.

3. Remdamasi Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 1408/71[2], K. Leyman INAMI pateikė paraišką dėl invalidumo išmokos už draudimo laikotarpius, kurie buvo įgyti Belgijoje. 2006 m. liepos 23 d. INAMI skyrė jai šią 737,10 euro dydžio mėnesinę išmoką. Tačiau ši išmoka turėjo būti mokama tik nuo 2006 m. liepos 8 d., kaip numatyta 1994 m. liepos 14 d. Belgijos įstatymo dėl privalomo sveikatos priežiūros draudimo ir išmokų 93 straipsnyje,

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje (konsoliduota versija – OL L 28, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 35).

pagal kurį teisė į invalidumo išmoką įgyjama tik pasibaigus vienų metų nedarbingumo laikotarpiui, o šiuo pirminiu laikotarpiu nedarbingas asmuo gali gauti vadinamąją pirminio nedarbingumo išmoką (*indemnité d'incapacité primaire*).

4. Taigi pirmuosius nedarbingumo metus pareiškėja iš Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės gavo invalidumo pensiją, apskaičiuotą atsižvelgiant į draudimo laikotarpius, kurie buvo įgyti jos teritorijoje, tačiau iš Belgijos socialinio draudimo institucijų negavo jokių išmokų.

5. K. Leyman dėl INAMI sprendimo pateikė apeliaciją Nivelles darbo teismui (*Tribunal du travail de Nivelles*) teigdama, kad invalidumo pensijos mokėjimo pradžios nustatymas nuo 2006 m. liepos 8 d. nėra suderinamas su judėjimo laisve ir kad ji turi būti mokama jau nuo 2005 m. liepos 8 dienos. Manydamas, kad ginčas kelia keletą Bendrijos teisės klausimų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus.

II — Teisinis pagrindas ir Teisingumo Teismui pateikti prejudiciniai klausimai

6. Siekiant gerai suvokti šią nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindžiančius argumentus ir tai, kas svarbiausia pateiktuose prejudiciniuose klausimuose, būtina priminti šias nuostatas.

7. Reglamento Nr. 1408/71 IV priede pagal socialinės teisės aktų, kuriuos taiko valstybės narės, tipus skiriamos dvi jų kategorijos. Pagal vadinamąją A tipo sistemą mokama nustatyta išmokų suma neatsižvelgiant į draudimo laikotarpių trukmę; o pagal B tipo sistemą – pensijos dydis priklauso nuo draudimo laikotarpių, įgytų pagal tuos teisės aktus, skaičiaus.

8. Kai, kaip šiuo atveju, darbuotojui paeiliui taikomi A tipo teisės aktai, kaip yra Belgijoje, ir B tipo teisės aktai, kaip yra Liuksemburge, Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnio 1 dalyje tokia situacija reguliuojama nurodant į reglamento 3 skyriuje esančias taisykles, t. y. 44–51a straipsnius. Iš to išplaukia, kad darbuotojas gali turėti teisę į invalidumo pensiją keliose valstybėse narėse, o tokia teisė, kaip numatyta 44 straipsnio 2 dalyje, įgyjama pagal kiekvienoje nacionalinės teisės sistemoje nustatytas sąlygas.

9. Vis dėlto 45 straipsnio 1 dalyje pažymima, kad suteikiant teisę į išmokas turi būti atsižvelgiama, jei būtina, į visus kitose valsty-

bėse narėse įgytus laikotarpius. Šis draudimo laikotarpių sumavimo principas, kiek tai susiję su tokia situacija, kuri kilo šioje byloje, atsispindi 40 straipsnio 3 dalyje:

„a) Nustatant teisę gauti išmokas pagal valstybės narės IV priedo A dalyje nurodytus teisės aktus, pagal kuriuos invalidumo išmokų skyrimas priklauso nuo to, ar atitinkamas asmuo gavo ligos išmokas pinigais, ar buvo nedarbingas konkrečiu laikotarpiu, jeigu pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo, kuriam taikomi tie teisės aktai, netekęs darbingumo tampa invalidu, kai jam galiojo kitos valstybės teisės aktai. Nepažeidžiant 37 straipsnio 1 dalies nuostatų, laikotarpiai sumuojami taip:

i) bet kuris laikotarpis, už kurį dėl nedarbingumo jis gavo ligos išmokas pinigais pagal antrosios valstybės narės teisės aktus, arba vietoje išmokų jam buvo toliau mokama alga arba darbo užmokestis;

ii) bet kuris laikotarpis, per kurį dėl invalidumo, susijusio su darbingumo pablogėjimu [netekimu], jis gaudavo išmokas kaip nurodyta reglamento 2 ir 3 skyriuose, kurios buvo mokamos pagal antrosios valstybės narės teisės aktus, tartum tai būtų laikotarpis, už kurį buvo mokamos ligos išmokos pinigais pagal pirmosios valstybės narės teisės aktus, arba laikotarpis, kai jis pagal tuos teisės aktus buvo laikomas nedarbingu.“

10. Kiek tai susiję su teisės į invalidumo išmoką įgijimu konkrečiu atveju, apibrėžtu 40 straipsnio 3 dalies a punkte, 40 straipsnio 3 dalies b punkte numatyta:

„b) Teisė gauti invalidumo išmokas pagal pirmosios valstybės teisės aktus įgyjama pasibaigus tais teisės aktais nustatytam ligos kompensacijos pirminiam laikotarpiui arba pasibaigus tais teisės aktais nustatytam darbingumo netekimo pirminiam laikotarpiui, tačiau ne anksčiau kaip nuo:

i) dienos, kai įgyjama teisė į a punkto ii papunktyje nurodytas invalidumo išmokas pagal antrosios valstybės teisės aktus;

arba

ii) dienos, einančios po paskutinės dienos, nuo kurios atitinkamas asmuo turi teisę gauti ligos išmokas pinigais pagal antrosios valstybės teisės aktus.“

11. Galiausiai pagal Reglamento Nr. 1408/71 46 straipsnį invalidumo pensijos dydis turi būti apskaičiuojamas atsižvelgiant į draudimo arba gyvenimo laikotarpių, įgytų pagal valstybės narės taikomus teisės aktus, trukmę ir bendros draudimo ar gyvenimo laikotarpių, įgytų pagal visų atitinkamų valstybių narių teisės aktus, trukmę.

12. Problema nagrinėjamoje byloje yra susijusi su Belgijos ir Liuksemburgo teisės aktų skirtumais dėl momento, nuo kurio turi būti mokama invalidumo pensija. Pagal Liuksemburgo teisę teisė į išmoką įgyjama nuo pirmosios nedarbingumo dienos, t. y. šioje byloje nuo 2005 m. liepos 8 d., o pagal Belgijos teisę ji įgyjama pasibaigus vienų metų pirminio nedarbingumo laikotarpiui, t. y. šioje byloje nuo 2006 m. liepos 8 dienos.

13. Iš to išplaukia, kad pirmaisiais nedarbingumo metais ieškovė gavo tik Liuksemburgo invalidumo pensiją, apskaičiuotą atsižvelgiant į draudimo laikotarpius, įgytus tik Liuksemburge, t. y. mažesnę sumą nei būtų pirminio nedarbingumo išmokos suma, kurią būtų gavusi, jei būtų likusi Belgijoje. Tuo pat metu INAMI pirmaisiais nedarbingumo metais taip pat jai atsisakė mokėti invalidumo pensiją, apskaičiuotą *au prorata* visiems jos Belgijoje įgytiems draudimo laikotarpiams tuo pagrindu, kad pagal Belgijos teisę prieš invalidumą eina pirminis nedarbingumo laikotarpis, t. y. *incapacité primaire* laikotarpis, ir kad šiuo atveju 40 straipsnio 3 dalies b punkte numatyta, jog teisė gauti invalidumo išmokas pagal pirmosios valstybės narės teisės aktus įgyjama „pasibaigus darbingumo netekimo pirminiam laikotarpiui“.

14. K. Leyman manymu, šios taisyklės pažeidžia Bendrijos laisvo judėjimo principą. Todėl prašymą pateikti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo dviem klausimais Teisingumo Teismo iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnio 3 dalies b punktas ir 1994 m. liepos 14 d. Belgijos įstatymo 93 straipsnis suderinami su EB 18 straipsniu Sąjungos piliečiams suteikta teise judėti ir apsigyventi tiek, kiek šios dvi nuostatos gali sukelti piliečių, kurie pasinaudojo laisvo judėjimo teise, diskriminaciją.

III — Teisinis vertinimas

15. Pirmiausia reikia pastebėti, kad nors klausimai pateikti dėl EB 18 straipsnio, susiklosčiusi situacija patenka į EB 39 straipsnio taikymo sritį, nes ieškovė Liuksemburge apsigyveno siekdama dirbti pagal darbo sutartį. Taigi nereikia priimti sprendimo dėl EB 18 straipsnio aiškinimo, nes EB 39 straipsnyje įtvirtinta konkreti kiekvieno Sąjungos piliečio teisės laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje išraiška, susijusi su darbuotojų judėjimo laisve[3].

16. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo dėl Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnio 3 dalies b punkto ir 1994 m. liepos 14 d. Belgijos įstatymo 93 straipsnio galiojimo iškeltos abejonės bus atitinkamai įvertintos remiantis EB 39 straipsniu. Nacionalinio teismo manymu, teisės į invalidumo pensiją įgijimui nustatydamos vienerių metų laukimo laikotarpį, ginčijamos nuostatos K. Leyman užkerta kelia per pirmuosius nedarbingumo metus pasinaudoti teisėmis, įgytomis jos profesinės karjeros Belgijoje metu. Taigi pagal šias nuostatas ji atsiduria mažiau palankioje padėtyje vien dėl to, kad ji pasinaudojo judėjimo laisve.

17. Iš pirmo žvilgsnio Sutartimi nedraudžiamas Bendrijos teisės aktais leistas Belgijos ir Liuksemburgo teisės aktuose esantis skirtingas požiūris dėl momento, nuo kurio mokama invalidumo pensija, pradžios. Žinoma, Sutartyje nenumatytas valstybių narių socialinės apsaugos teisės aktų suderinimas, o tik jų koordinavimas pagal EB 42 straipsnį (buvęs EB sutarties 51 straipsnis). Taigi ji nepažeidžia valstybių narių kompetencijos organizuoti savo socialinės apsaugos sistemas[4]. Konkrečiai kalbant, kiekviena valstybė narė savo teisės aktuose gali nustatyti socialinio draudimo išmokų gavimo sąlygas[5]. Todėl dėl šios valstybių narių išlaikomos kompetencijos gali likti pagal socialinės apsaugos sistemas taikomų procedūrų ir valstybėse narėse dirbančių asmenų teisių skirtumų[6].

18. Žinoma, valstybės narės, reguliuodamos ligos ir invalidumo išmokų klausimus, pasirinko skirtingus sprendimus. Bendrijos teisės aktų leidėjas į tai atsižvelgė, todėl Reglamentu Nr. 1408/71, priimtu EB 42 straipsnio pagrindu, tik įtvirtino koordinavimo sistemą, be kita ko, nustatančią teisės aktus, taikytinus pagal darbo sutartį dirbantiems ir savarankiškai dirbantiems asmenims, įvairiomis

3 — Šiuo klausimu žr. 2002 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *Oteiza Olazabal* (C-100/01, Rink. p. I-10981, 26 punktas); 2007 m. balandžio 26 d. Sprendimą *Alevizos* (C-392/05, Rink. p. I-3505, 66 punktas); 2007 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Hendrix* (C-287/05, Rink. p. I-6909, 61 punktas).

4 — 2003 m. gegužės 13 d. Sprendimas *Müller-Fauré ir van Riet* (C-385/99, Rink. p. I-4509, 100 punktas); 2006 m. kovo 9 d. Sprendimas *Piatkowski* (C-493/04, Rink. p. I-2369, 32 punktas); 2008 m. balandžio 3 d. Sprendimas *Derouin* (C-103/06, Rink. p. I-1853, 23 punktas).

5 — 1997 m. sausio 30 d. Sprendimas *Stöber ir Piosa Pereira* (sujungtos bylos C-4/95 ir C-5/95, Rink. p. I-511, 36 punktas); 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimas *Decker* (C-120/95, Rink. p. I-1831, 22 punktas); minėto sprendimo *Müller-Fauré ir van Riet* 100 punktas; 2008 m. vasario 21 d. Sprendimas *Klöppel* (C-507/06, Rink. p. I-943, 16 punktas).

6 — 1986 m. sausio 15 d. Sprendimas *Pinna* (41/84, Rink. p. 1, 20 punktas); 1989 m. liepos 12 d. Sprendimas *Jordan* (141/88, Rink. p. 2387, 13 punktas); 2002 m. kovo 19 d. Sprendimas *Hervein ir kt* (sujungtos bylos C-393/99 ir C-394/99, Rink. p. I-2829, 50 punktas).

aplinkybėmis įgyvendinantiems teisę laisvai judėti[7]. Tai darydamas Bendrijos teisės aktų leidėjas negali nustatyti nacionalinės socialinės teisės aktų turinio; nacionalinės institucijos privalo užtikrinti tokių teisės aktų suderinamumą su Sutartimi[8], o jo kontrolę vykdo Bendrijos teismai.

19. Taigi Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnyje įtvirtintas nacionalinės teisės aktų koordinavimo mechanizmas tam atvejui, jei darbuotojas išvyksta iš A tipo teisės aktus priėmusios valstybės narės norėdamas apsigyventi valstybėje narėje, taikančioje B tipo teisės aktus. Kaip jau minėta, tokiu atveju kiekviena valstybė narė, kurioje dirbo apdraustas asmuo, turėtų skirti invalidumo išmoką *au prorata* laikui, kurį jis dirbo jos teritorijoje, jei darbuotojas atitinka nacionalinėje teisėje nustatytas išmokos skyrimo sąlygas. Šiuo požiūriu EB 40 straipsnio 3 dalies b punkte aiškiai pripažįstama, kad A tipo valstybės narės kartais invalidumo pensiją skirdavo tik pasibaigus pirminiam ligos arba darbingumo netekimo laikotarpiui.

20. Todėl atrodo abejotina, kad ieškovė turi teisę invalidumo pensiją Belgijoje gauti nuo pirmosios darbingumo netekimo dienos. Tai reikštų, kad nedelsiant reikėtų mokėti išmoką, kuri pagal Belgijos teisę skiriama tik po vienų metų laukimo termino. Taip ši valstybė būtų įpareigota priverstinai suderinti teisės aktus, nors Bendrijos teisė numato tik nacionalinės teisės aktų koordinavimą.

21. Ar tokia Belgijos socialinėje teisėje nustatyta ir Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnio 3 dalies b punkte leidžiama skyrimo sąlyga savaime pažeidžia EB 39 straipsnį? Mano nuomone, nepažeidžia. Ši sąlyga nesukelia darbuotojų diskriminacijos dėl pilietybės, ji nediskriminuoja darbuotojų, kurie naudojasi laisvo judėjimo teise. Ji taip pat taikoma darbuotojams, kurie per visą savo profesinę karjerą dirbo Belgijoje, o galimas neigiamas poveikis darbuotojams, pasinaudojusiems laisvo judėjimo teise, yra paprasčiausia skirtingų Belgijos ir Liuksemburgo teisės akto leidėjo pasirinkimų reguliuojant invalidumo pensijos skyrimo sąlygas pasekmė.

22. Kartu reikia pripažinti, kad dėl Belgijos teisės aktų darbuotojai, pasinaudoję laisvo judėjimo teise,,atsidurtų mažiau palankioje padėtyje, palyginti su Belgijos teritorijoje likusiais asmenimis, jeigu jiems neturėtų teisės gauti pirminio nedarbingumo išmokos. Todėl vis tiek būtina atsakyti į klausimą, ar ieškovė galėtų kreiptis dėl Belgijos teisėje numatytos pirminio nedarbingumo išmokos Bendrijos teisės pagrindu. Žinoma, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad formaliai

7 — Minėto sprendimo *Hervein ir kt.* 52 punktas; sprendimo *Derouin*, minėto 4 išnašoje, 20 punktas.

8 — Minėto sprendimo *Hervein ir kt.* 53 punktas.

K. Leyman kreipėsi tik dėl invalidumo pensijos mokėjimo nuo pirmosios jos darbingumo netekimo dienos. Vis dėlto pateikti prejudiciniai klausimai yra apskritai susiję su išmokos, kad ir kokia ji būtų, nemokėjimo per pirmuosius darbingumo netekimo metus, atsižvelgiant į Belgijoje įgytus visus draudimo laikotarpius, atitiktimi EB teisei.

23. Šiuo atveju kylantis klausimas nėra susijęs su faktine aplinkybe, kad dėl profesinės veiklos perkėlimo į Liuksemburgą K. Leyman iš jo valdžios institucijų gauna invalidumo pensiją, apskaičiuotą *au prorata* jos trumpam draudimo laikotarpiui Didžiojoje Hercogystėje, kurios dydis mažesnis už pirminio nedarbingumo išmokos sumą, kuri jai būtų mokama pirmaisiais darbingumo netekimo metais, jei ji būtų likusi Belgijoje. Kaip jau pabrėžiau, Bendrijos teisės aktų leidėjas nesuderino socialinių išmokų dydžio. Taigi „EB sutartis darbuotojui neužtikrina, kad jo veiklos išplėtimas keliose valstybėse narėse ar perkėlimas į kitą valstybę narę išliks neutralus socialinės apsaugos atžvilgiu. Atsižvelgiant į socialinės apsaugos teisės aktų skirtumus tarp valstybių narių, toks išplėtimas ar perkėlimas, nelygu atvejis, socialinės apsaugos srityje gali būti daugiau ar mažiau naudingas darbuotojui“[9]. Iš to matyti, kad iš principo bet kuri mažiau palanki padėtis – palyginti su situacija, kai darbuotojas visą savo veiklą vykdo vienoje valstybėje narėje, – kurią sukelia jo veiklos išplėtimas ar perkėlimas į vieną ar keletą kitų valstybių narių ir dėl kurios jam taikomi papildomi teisės aktai socialinės apsaugos srityje, neprieštarauja nuostatoms dėl darbuotojų judėjimo laisvės[10].

24. Tačiau reikia atskirti galimas mažiau palankias padėtis, kurios atsiranda dėl skirtingų valstybių narių teisės aktų taikymo, ir mažiau palankų tarpvalstybinių situacijų traktavimą vienos valstybės teisės aktuose. Taigi klausimas labiau susijęs su Belgijos darbuotojo, kuris persikėlė į Liuksemburgo Didžiąją Hercogystę ir ten dirbdamas tapo nedarbingas, negalėjimo per pirmuosius savo darbingumo netekimo metus gauti bet kokią išmoką, atsižvelgiant į prieš tai INAMI mokėtas įmokas, atitiktimi Bendrijos teisei, nes jeigu jis būtų likęs Belgijoje, teisę gauti pirminio nedarbingumo išmoką įgytų nuo pirmosios darbingumo netekimo dienos.

25. Komisija tvirtina, kad atsakant į šį klausimą svarbus yra ne Reglamento Nr. 1408/71

9 — Sprendimo *Hervein ir kt.*, minėto 6 išnašoje, 51 punktas; sprendimo *Piatkowski*, minėto 4 išnašoje, 34 punktas.

10 — Ten pat.

40 straipsnio 3 dalies b punktas, kuriame reglamentuojamas tik invalidumo išmokos suteikimo klausimas, o reglamento 40 straipsnio 3 dalies a punktas. Žinoma, savo formuluote šis a punktas taip pat susijęs tik su invalidumo išmokomis ir valstybėms narėms, kurios, kaip antai Belgija, teisei į tokias išmokas įgyti nustato sąlygą, kad būtų pasibaigęs darbingumo netekimo pirminis laikotarpis, tik įtvirtina pareigą vertinant šios sąlygos laikymąsi atsižvelgti į bet kurį laikotarpį, per kurį darbuotojas pagal antrosios valstybės narės teisės aktus gaudavo ligos ar invalidumo išmokas dėl darbingumo netekimo[11].

26. Tačiau būtina priminti, kad, siekiant užtikrinti darbuotojų judėjimo laisvės veiksmingumą, 42 straipsnyje numatytas sistemos, užtikrinančios darbuotojams migrantams „pagal keleto valstybių įstatymus nustatomų visų prilyginamųjų laikotarpių sudėtį, kad jie įgytų ir išlaikytų teisę į socialines išmokas ir kad būtų galima apskaičiuoti tų išmokų dydį“, sukūrimas. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką visos Reglamento Nr. 1408/71 nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į EB 42 straipsnio tikslą – prisidėti, be kita ko, sudedant draudimo, gyvenimo ir užimtumo laikotarpius, prie darbuotojų judėjimo laisvės kūrimo[12]. Jei to nebūdavo galima pasiekti, Teisingumo Teismas neabejodavo ir panaikindavo Reglamento Nr. 1408 nuostatą, kuri nesuteikdavo galimybės atsižvelgti į laikotarpius, per kuriuos, siekiant pailginti valstybės narės teisės aktuose numatytą referencinį laikotarpį, pagal kitos valstybės narės teisės aktus buvo mokamos socialinės išmokos[13]. Nors Sutartis leidžia valstybių narių socialinės apsaugos sistemų ir todėl šiose valstybėse dirbančių asmenų teisių skirtumus, jos tikslas nebūtų pasiektas, jeigu, naudodamiesi teise laisvai judėti, darbuotojai prarastų socialinės apsaugos lengvatas, užtikrintas jiems vienos valstybės teisės aktais. Tokios pasekmės gali Bendrijos darbuotojus atgrasinti naudotis teise laisvai judėti, todėl gali būti kliūtis šiai laisvei[14]. Taigi šis tikslas reiškia, jog darbuotojai migrantai neturi prarasti teisių į socialinės apsaugos išmokas, ir jų sumos negali būti sumažintos todėl, kad jie pasinaudojo Sutartimi suteikta teise laisvai judėti[15] ir kad taisykle dėl draudimo, gyvenimo ir užimtumo laikotarpių sudėjimo siekiama užtikrinti, jog

11 — Keletą šios nuostatos taikymo pavyzdžių žr. 1977 m. lapkričio 9 d. Sprendime *Warry* (41/77, Rink. p. 2085); 1983 m. sausio 12 d. Sprendime *Coppola* (150/82, Rink. p. 43); sprendimai, kurie nuo šiol leidžiami pagal Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnio 3 dalies a punktą.

12 — Šiuo klausimu žr. 1994 m. rugpjūčio 9 d. Sprendimą *Reichling* (C-406/93, Rink. p. I-4061, 21 punktas); 1995 m. spalio 26 d. Sprendimą *Moscato* (C-481/93, Rink. p. I-3525, 27 punktas); 1995 m. spalio 26 d. Sprendimą *Klaus* (C-482/93, Rink. p. I-3551, 21 punktas); 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Lustig* (C-244/97, Rink. p. I-8701, 30 punktas).

13 — Žr. 2002 m. balandžio 18 d. Sprendimą *Duchon* (C-290/00, Rink. p. I-3567). Žr. P. Mavridis „La sécurité sociale à l'épreuve de l'intégration européenne“ analizę, *Bruylant*, 2003, p. 657–659.

14 — Žr. 1991 m. spalio 4 d. Sprendimą *Paraschi* (C-349/87, Rink. p. I-4501, 22 punktas); 1994 m. rugsėjo 20 d. Sprendimą *Drake* (C-12/93, Rink. p. I-4337, 22 punktas); 1994 m. spalio 5 d. Sprendimą *van Munster* (C-165/91, Rink. p. I-4661, 27 punktas); 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimas *Petersen* (C-228/07, Rink. p. I-6989, 43 punktas).

15 — Sprendimo *Lustig*, minėto 12 išnašoje, 31 punktas; sprendimo *Reichling*, minėto 12 išnašoje, 24 punktas.

naudojimasis Sutarties suteikta laisvo judėjimo teise neatimtų iš darbuotojo socialinės apsaugos išmokų, kurias jis gautų, jei būtų visą savo profesinę veiklą vykdęs vienoje valstybėje narėje[16].

27. Šiuo atveju, jei K. Leyman būtų visuomet dirbusi ir visus savo draudimo laikotarpius įgijusi Belgijoje arba jeigu ji ten būtų tapusi invalide ar nedarbinga, tikėtinai po to, kai dirbo kitoje valstybėje narėje, būtų įgijusi teisę į pirminio nedarbingumo išmoką nuo 2005 m. liepos 8 d. iki 2006 m. liepos 7 dienos.

28. Todėl, atsižvelgiant į Sutarties 42 straipsnį, Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnio 3 dalies a punktas turi būti aiškinamas kaip reikalaujantis, kad valstybė narė, kaip antai Belgija, mokėdama invalidumo išmoką atsižvelgtų ne tik į visus laikotarpius, per kuriuos atitinkamas asmuo gavo invalidumo išmoką pagal Liuksemburgo teisės aktus, bet taip pat mokėdama ir apskaičiuodama pirminio nedarbingumo išmoką atsižvelgtų į visus pagal Liuksemburgo teisės aktus įgytus draudimo laikotarpius, tartum jie būtų įgyti pagal jos teisės aktus.

29. Todėl Belgijos valdžios institucijos 1994 m. liepos 14 d. Įstatymo 93 straipsnį turi aiškinti ir taikyti remdamosi tokiu Reglamento Nr. 1408/71 40 straipsnio 3 dalies a punkto aiškinimu. Kaip Teisingumo Teismas ne kartą nurodė, įgyvendindamos kompetenciją organizuoti savo socialinio draudimo sistemas, valstybės narės turi paisyti Bendrijos teisės ir visų pirma EB sutarties nuostatų dėl laisvo darbuotojų judėjimo[17]. Taigi valstybių narių kompetencija nėra neribota. Jos visų pirma privalo atsižvelgti į Reglamento Nr. 1408/71 esmę ir principus, įskaitant principą, užtikrinantį, kad teise laisvai judėti besinaudojančiam asmeniui nebus sudarytos mažiau palankios sąlygos ir dėl tokios sistemos jis neliks be socialinės apsaugos[18]. Be to, nors iš principo bet kokia mažiau palanki padėtis – palyginti su situacija, kai darbuotojas visą savo veiklą vykdo vienoje valstybėje narėje – kuri atsiranda dėl jo veiklos išplėtimo ar perkėlimo į vieną ar keletą kitų valstybių narių ir dėl jam taikomų papildomų teisės aktų socialinės apsaugos srityje, neprieštarauja EB 39 ir 43 straipsniams, jeigu ji nepasireiškia tik paprasčiausiu prarandamų socialinio draudimo įmokų mokėjimu[19]. Kaip

16 — Sprendimo *Lustig*, minėto 12 išnašoje, 31 punktas; sprendimo *Moscato*, minėto 12 išnašoje, 28 punktas.

17 — 1999 m. sausio 26 d. Sprendimas *Terhoeve* (C-18/95, Rink. p. I-345, 34 punktas); sprendimo *Decker*, minėto 5 išnašoje, 23 punktas; sprendimo *Piatkowski*, minėto 4 išnašoje, 33 punktas; 2005 m. liepos 7 d. Sprendimas *van Pommeren-Bourgondiën* (C-227/03, Rink. p. I-6101, 39 punktas); sprendimo *Derouin*, minėto 4 išnašoje, 25 punktas; sprendimo *Klöppel*, minėto 5 išnašoje, 16 punktas; sprendimo *Petersen*, minėto 14 išnašoje, 42 punktas.

18 — Sprendimo *Derouin*, minėto 4 išnašoje, 25 punktas.

19 — Sprendimo *Hervein ir kt.*, minėto 6 išnašoje, 51 punktas; sprendimo *Piatkowski*, minėto 4 išnašoje, 34 punktas.

minėta, jei K. Leyman iš Belgijos valdžios institucijų per pirmuosius darbingumo netekimo metus negautų išmokų, ji per šį laikotarpį prarastų socialines įmokas, kurias mokėjo Belgijoje.

IV — Išvada

30. Dėl nurodytų priežasčių siūlau Teisingumo Teismui į *Tribunal de travail de Nivelles* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

„1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimų nariams, judantiems Bendrijoje, 40 straipsnio 3 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip: pagal jį reikalaujama, kad valstybė narė, turinti A tipo teisės aktus, pagal kuriuos invalidumo išmokos skiriamos su sąlyga, kad atitinkamas asmuo buvo nedarbingas apibrėžtą laikotarpį, tuo atveju, kai dirbantis asmuo, kuriam buvo taikomi šie teisės aktai, netekęs darbingumo tapo invalidu ir tuo metu jam buvo taikomi kitos valstybės narės teisės aktai, nustatydama teisę į bet kokią išmoką, kuri pagal jos teisės aktus atitinkamu laikotarpiu turi būti mokama laikinai nedarbingam asmeniui, ir apskaičiuodama jos dydį, atsižvelgtų į visus laikotarpius, įgytus pagal antrosios valstybės narės teisės aktus.“